

Světlik

svět libereckých knihoven

hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist. v?

Jaro...

Letos přišlo dřív a všichni věříme, že teplé počasí (i přes občasné výkyvy) už vydrží a lehce se od vydařeného prvního jarního dne přeneseme přes vlidný apríl až do rozkvetlého května.

Knihovny v celé republice v těchto dnech finišují v „Březnu – měsíci čtenářů“ s každoročními aktivitami. Děti už se těší na Noc s Andersenem, těší se na nové zážitky, na hezké knížky, na dobrodružství prožítá v knihovnách. Děti v Liberci si v březnu mohly užít procházku ztemnělou knihovnou a překvapivá zastavení na místech, kde sídlí postavy z knížek. Ostatně, o akci „S baterkou do knihovny“ je pokaždé tak velký zájem, že je nutné se předem registrovat. Ale nejen tahle

akce chce přilákat děti a jejich rodiče do knihovny. V posledním březnovém týdnu proběhne vernisáž výstavy „To nejlepší z ilustrace“. Výstava podpořená českou sekcí IBBY má už v naší knihovně své stálé místo a zosobňuje nej kvalitnější knižní ilustrace nejvýznamnějších současných českých ilustrátorů. Na vernisáž pravidelně přijíždějí české ilustrátorky a ilustrátoři osobně.

Už teď se těšíme na duben, kdy se uskuteční konference „Současnost literatury pro děti a mládež“. Letos je zaměřena na publikaci, kterou sestavil Pavel Mandys a která doporučuje kvalitní četbu pro děti a dospívající mládež. Název letošní konference proto obsahuje titul zmíněné knihy, tedy „2x 101 knih aneb Jak formulovat kánon světových a českých děl pro děti a mládež“. Konference se koná ve spolupráci s českou sekcí IBBY a s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci, letos už po dvanácté. Konference vždy přinese mnoho námětů pro práci s dětmi nejen knihovníkům, ale také učitelům či studentům pedagogiky.

Květen bude ve znamení vzpomínek na knihovnické milníky. Do roku 1904 se datují počátky českého knihovnictví na Liberecku založením knihovny při České besedě. Rok 1924 je zase rokem vzniku německé knihovny v Liberci/Reichenbergu „Bücherei der Deutschen“. V květnu si tedy připomeneme 110 let českého a 90 let německého knihovnictví na Liberecku. K těmto jubileím se řadí i nešťastný požár budovy knihovny v ulici U Věže v roce 1954, od něhož letos uplyne už 60 let. Krajská vědecká knihovna v Liberci si připomene tato výročí zvláštním číslem časopisu Světlik, ale také vernisáží výstavy o knihovně či překvapením pro čtenáře a návštěvníky naší knihovny dne 5. května. Ke stejnému datu také chystáme literární procházku po místech, kde knihovna v minulosti sídlila.

Knihovna v Liberci je Krajskou vědeckou knihovnou. Těto funkci chceme dostat tím, že se snažíme nakupovat odborné publikace české proveniencí. Snažíme se ale přizpůsobovat současným trendům, a proto v přeshraničním projektu Cíl3/Ziel3 chceme zpřístupnit pro naše uživatele cca 500 zahraničních e-knih mnoha oborů typických pro Liberecký kraj nebo pro Technickou univerzitu v Liberci. Pak stačí stát se naším registrovaným uživatelem a např. úzce specializovanou elektronickou publikaci o nanotechnologiích nebo o speciální zdravotnické péči si můžete najít v našem katalogu a jednoduše vypůjčit, aniž byste vůbec do knihovny museli přijít. Naopak zajít byste k nám měli, pokud jste si vyžádali mezinárodní MVS, tedy knihu z Německa, kterou vám můžeme zprostředkovat a dodat zdarma po dobu trvání projektu „Informace bez hranic – Česko-saská síť knihoven“.

Blanka Konvalinková

ředitelka Krajské vědecké knihovny v Liberci

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>R jako Regionální funkce knihoven</i>	<i>2</i>
<i>Liberecká knihovna spolupracuje</i>	
<i>s německými knihovnami</i>	<i>7</i>
<i>Události roku 2013</i>	
<i>v Krajské vědecké knihovně v Liberci.....</i>	<i>8</i>
<i>Akce v knihovně.....</i>	<i>13</i>
<i>Cestopisné pořady.....</i>	<i>13</i>
<i>Rok české budby 2014</i>	<i>16</i>
<i>Litevská novinářská fotografie</i>	<i>16</i>
<i>Tvoří knihovníci</i>	<i>18</i>
<i>Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek</i>	<i>18</i>
<i>Z regionu</i>	<i>22</i>
<i>Cena Knihovnik/Knihovnice roku 2013 Libereckého</i>	
<i>kraje byla předána!.....</i>	<i>22</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	24
<i>Výsledky XII. ročníku literární soutěže Nadace škola</i>	
<i>brou a o. p. s. Labyrint Bohemia – „Řekni mi, co čteš“.....</i>	<i>24</i>
SVĚT souvislostí	26
<i>Marek Sekyra:</i>	
<i>Liberecko v české krásné literatuře V.....</i>	<i>26</i>
SVĚT libereckých autorů.....	30
<i>Jiří Bartoš Sturc:</i>	
<i>Z poezie</i>	<i>30</i>
<i>Pavel Brycz:</i>	
<i>Neberte nám Ptáka Loskutáka</i>	<i>34</i>
<i>Marek Pavlíček:</i>	
<i>Básně</i>	<i>36</i>
SVĚT mladé literatury.....	43
<i>Pohádkové čepičky.....</i>	<i>43</i>
SVĚT kritického myšlení.....	44
<i>Stanislav Kubín:</i>	
<i>Eva Frantová, malířka, ilustrátorka.....</i>	<i>44</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	48
<i>Otto Hejnic:</i>	
<i>Křest Kalmanachu 2013/2014</i>	<i>48</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tento projekt byl finančně podpořen z Kulturního fondu Statutárního města Liberec.

Tiskárna RUČH s. r. o., www.ruch.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

R jako Regionální funkce knihoven

Co si představit pod pojmem regionální funkce knihoven? Snad nejvýstižněji na otázku odpovídá název chystané publikace pro starosty obcí, zřizovatele a provozovatele knihoven – „Služby knihoven knihovnám“.

S laskavým svolením kolegyn Marie Šedé z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě, Moniky Kratochvílové z Moravské zemské knihovny v Brně, Vladany Pillerové z Národní knihovny ČR a Dagmar Volencové z Městské knihovny v Praze zde uveřejňujeme výňatky z připravované příručky.

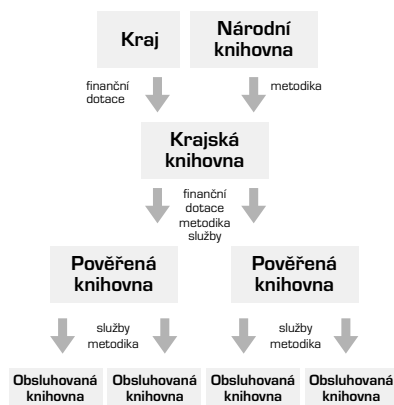
Hlavním cílem regionálních funkcí je prostřednictvím nabízených služeb umožnit každému obyvateli České republiky přístup ke kulturním hodnotám, podpořit vzdělanost, kulturní a společenský rozvoj a ve svém důsledku celkový život i těch nejmenších obcí.

Knihovny jsou sítí

Knihovny mají nabízet lidem informace, které potřebují. Malé obecní a městské knihovny ale nemohou mít všechno. Mnoho malých knihoven by samostatně nemohlo existovat. Neměly by smysl, kdyby nebyly propojeny s většími regionálními knihovnami a systémem meziknihovnických služeb také s ostatními knihovnami.

Co tvoří krajský systém regionálních funkcí

Každá veřejná knihovna se může zapojit do krajského systému, jehož stavebními prvky jsou:

1) Krajská knihovna

Je zřízena a financována krajem, ze zákona (*Zákon 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)*) dostupný na stránce <http://www.kvkli.cz/pro-knihovny/legislativa-koncepce-standardy/legislativa-koncepce.html>) plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven ve svém kraji.

- > spolupracuje s knihovnami pověřenými výkonem regionálních funkcí,
- > je sama poskytovatelem regionálních služeb knihovnám ve svém kraji,

- > zajišťuje celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven,
 - > každoročně podává zprávu o výkonu regionálních funkcí v kraji a spolupracuje s Národní knihovnou ČR,
 - > podílí se na vytváření koncepčních a metodických materiálů a sleduje aktuální dění v knihovnictví.
- terstva kultury ČR podle knihovního zákona,
 - > má podepsanou smlouvu o získávání služeb s pověřenou regionální knihovnou,
 - > není příjemcem finanční dotace, ale je příjemcem regionálních služeb poskytovaných pověřenou knihovnou,
 - > regionální služby získává bezplatně.

2) Pověřená knihovna

Je městská knihovna, která byla vybrána krajskou knihovnou pro poskytování regionálních služeb ve svém regionu. Regionální služby poskytuje na základě smlouvy s krajskou knihovnou, v této souvislosti:

- > je příjemcem finanční dotace na poskytování regionálních služeb a odpovídá za vysokou odbornou úroveň své činnosti,
- > má vytvořen kvalitní systém nákupu, zpracování a správy knihovních fondů, odpovídající pracovní kapacity a zajištěny specifické podmínky pro výkon těchto činností,
- > sleduje dění v knihovnictví a nové poznatky předává pracovníkům obsluhovaných knihoven, pomáhá zavádět do knihoven nové technologie a formy služeb.

3) Obsluhovaná knihovna

Je obecní nebo městská knihovna, která projevila zájem o využívání regionálních služeb. Podmínky pro činnost knihovny zajišťuje obec. Pro takovou knihovnu platí, že:

- > je knihovnou poskytující veřejné knihovnické a informační služby,
- > je evidovanou knihovnou u Minis-

Celostátní koordinační a metodickou roli pro poskytování regionálních funkcí vykonává Národní knihovna ČR, která je centrem celého systému knihoven.

Hlavní cíle podpory veřejných knihoven v kraji

Základním nástrojem pro vytváření krajských systémů knihoven je dotační program podpory regionálních funkcí,

který vznikl v návaznosti na knihovní zákon. Cílem programu je zejména:

- > zajištění dostupnosti veřejných informačních služeb knihoven ve všech knihovnách České republiky,
- > vyrovnání rozdílů v úrovni poskytovaných služeb knihoven obyvatelům měst i obcí,
- > zajištění kvality a kontinuity služeb knihoven v návaznosti na informační potřeby uživatelů,
- > odstranění nežádoucích diferenciací v úrovni služeb knihoven mezi jednotlivými regiony a kraji,
- > účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji,
- > efektivní využití veřejných finančních prostředků,
- > garance průběžné aktualizace knihovního fondu knihoven provozovaných obcemi,
- > udržení odborného standardu služeb v knihovnách regionu,
- > garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven v systému celoživotního vzdělávání.

Jaké služby jsou poskytovány malým knihovnám?

Regionální funkce knihoven jsou souborem podpůrných služeb, které krajská knihovna poskytuje ve spolupráci s většími městskými knihovnami v kraji. Služby jsou poskytovány menším městským a především obecním knihovnám v příslušném kraji. Jedná se o tyto služby:

a) *tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce*

Pověřené, případně krajské knihovny

nakupují za peníze z krajské dotace knihy do budovaných výměnných fondů. Z nich se vytváří výměnné soubory, které cirkulují ve všech obsluhovaných knihovnách. Knihovny tak získávají možnost zapůjčit si do svého fondu kvalitní a aktuální knihy, které jsou odborně zpracované. Díky této službě mají i malé knihovny zajištěnou stálou obměnu svého knihovního fondu a trvalý přísun nejnovější literatury.

b) *nakup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce*

Při nákupu a zpracování vlastních knih může obec výrazně ušetřit, když využije služby pověřené nebo krajské knihovny. Ty mohou provést odborný výběr knih a nakoupené knihy odborně zpracovat. Při nákupu pro více knihoven může knihovna využít množstevních slev nebo slev, které mají smlouveny se svými distributory knih.

c) *poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor*

Důležitou součástí je i praktická po-

moc při řešení odborných knihovnických problémů. Knihovny se velmi rychle mění a jejich služby se rozšiřují do digitálního světa. Malým knihovnám a vedení obcí jsou poskytovány odborné konzultace, rady, reference i pomoc při zpracovávání grantových projektů, koncepcí a plánů.

d) vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Knihovníci napomáhají svým uživatelům v orientaci v nepřehledné nabídce knih a dalších informačních zdrojů, organizují vzdělávací a kulturní akce. Jejich profese se velmi rychle mění. Proto je nezbytné, aby se mohli celoživotně vzdělávat a sledovat aktuální vývoj oboru. Krajské knihovny pořádají vzdělávací aktivity pro všechny knihovny v kraji, pověřené knihovny pro knihovny ve svém regionu.

e) pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Knihy jsou majetkem, o který je nutno pečovat. Povinnost provozovatelů provádět revize vlastních knihovních fondů je stanovena knihovním zákonem, který určuje také jejich periodicitu. V knihovnách do 100 000 svazků je to jedenkrát za 5 let. V posledních letech nabývá na významu pomoc při aktualizaci knihovního fondů obsluhovaných knihoven související obvykle se zaváděním automatizovaných knihovních systémů. Aktualizace zahrnuje vyřazování zastaralé literatury, čištění knih, opravy obalů a značení.

f) servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

V rámci této služby probíhá zaškolení pracovníků pro práci s jednotlivými moduly knihovního systému. Rada pověřených knihoven v celé ČR již také provozuje kooperační knihovní systémy, které knihovníkům obecních knihoven usnadňují práci.

g) statistika knihovnických činností

Knihovny jsou financovány z veřejných zdrojů, proto musí stále prokazovat své výkony a efektivnost. Sběr statistických dat o stavu veřejných knihoven je zajišťován na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. Pověřené knihovny pomáhají malým knihovnám se sběrem a kontrolou statistických dat a následně při zpracování statistických výkazů o činnosti knihovny.

Výše zmíněné služby byly standardizovány v Metodickém pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu a koordinace regionálních funkcí knihoven (*Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonů regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2005. 16 s.*

Dostupné na <http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>). Krajské knihovny jsou povinny každoročně zpracovat zprávu o výkonu regionálních funkcí v kraji a zveřejnit ji na svých webových stránkách.

Finanční zajištění regionálních funkcí

V počátcích fungování regionálních funkcí knihoven v roce 2002 byly dotace na jejich výkon přidělovány centrálně z Ministerstva kultury. V souladu s novelou zákona o rozpočtovém určení daní přešla odpovědnost za výkon

a financování od roku 2005 na kraje. Od roku 2005 až do současnosti jsou tedy finanční dotace na výkon regionálních funkcí zajišťovány z rozpočtu krajů. Financování regionálních funkcí je krajům uloženo knihovním zákonem č. 257/2001 Sb.

V dnešním článku jste se dozvěděli základní informace o regionálních funkcích knihoven obecně, v některém z příštích čísel se zaměříme na výkon regionálních služeb knihoven v našem Libereckém kraji.

Jaroslava Starcová

Víte, že...?

- > *Občané České republiky mají k dispozici cca 6 300 knihoven a jejich poboček.*
- > *Knihovny jsou tradičně vnímány jako instituce, které garantují rovný přístup ke kulturnímu bohatství a informacím zaznamenaným na psaných, tištěných, audiovizuálních a dnes i digitálních nosičích. I přes masové rozšíření internetu, mobilní komunikace a nástup e-knih zájem o služby knihoven neklesá, naopak.*
- > *Služby veřejných knihoven během svého života využívá 70 % obyvatel.*
- > *Knihovny jsou nejnavštěvovanějším kulturním zařízením, které ročně evidují 24,3 mil. návštěvníků.*
- > *Veřejné knihovny v České republice uskuteční ročně více než 66 mil. výpůjček knih, časopisů a dalších dokumentů.*
- > *Investice do knihoven jsou investicemi do lidí.*
- > *Česká republika vydává na činnost knihoven 15 EUR na obyvatele, ale např. v Dánsku tento příspěvek dosahuje 65 EUR.*
- > *V České republice se ročně prodá 21 milionů výtisků knih.*
- > *86 % populace České republiky přečte alespoň jednu knihu ročně a patříme tak na jedno z předních míst mezi evropskými státy.*
- > *71 % populace ČR nekupuje knihy, protože jsou drahé.*
- > *Všechny knihovny v České republice jsou propojeny v účinně fungující systém a vzájemně spolu komunikují přes elektronické konference.*
- > *Pro každou obslouženou knihovnu bylo k dispozici průměrně 603 k. j.*

- > V roce 2012 dosáhly výměnné fondy v rámci celé ČR objemu 3,2 mil. knihovních jednotek.
- > Roční přírůstek výměnného fondu činil 184 729 knihovních jednotek.
- > Finanční částka za celou ČR věnovaná z krajských dotací na RF na nákup VF v roce 2012 činila 28,6 mil. Kč.
- > V roce 2012 využilo výměnné fondy 5 254 knihoven. Celkem bylo v ČR expedováno 22 806 souborů, které dohromady obsahovaly 1 305 930 knihovních jednotek. 1 soubor obsahoval průměrně 57 k.j.
- > V každé obci, jejíž knihovna využívá cirkulační služby, obdrželi uživatelé knihovny v roce 2012 průměrně 249 nových knih.
- > Službu nákupu a zpracování knihovních fondů využívalo v roce 2012 celkem 1 119 knihoven, do jejich fondů bylo nakoupeno a zpracováno 93 369 knihovních jednotek.

(Čerpáno z připravované publikace „Služby knihoven knihovnám“)

Liberecká knihovna spolupracuje s německými knihovnami

Krajská vědecká knihovna v Liberci je zapojena do mezinárodního projektu **Česko-saská síť knihoven – Informace bez hranic**. Cílem projektu je prostřednictvím sítě spolupracujících knihoven v příhraničních oblastech Česka a Sasko zprostředkovat informace a informační

zdroje uživatelům knihoven i všem ostatním zájemcům z řad veřejnosti. Dalším cílem je také spolupráce mezi knihovnami, získání nových znalostí a výměna zkušeností, což se promítne do kvality poskytovaných služeb a v konečném důsledku také do úrovně vzdělání.

Kromě liberecké knihovny v projektu spolupracují další tři instituce: Technische Universität Chemnitz – Universitätsbibliothek, Hochschule Zittau/Görlitz – Schulbibliothek a Západočeská univerzita v Plzni – Univerzitní knihovna. Ukončení projektu je plánováno na 30. listopadu 2014.

Co mohou uživatelé knihovny od projektu čekat? Jednou z hlavních aktivit je **podpora meziknihovních služeb**, konkrétně objednávání knih ze spolupracujících knihoven rychlejší cestou a zdarma. Pokud potřebujete knihu v němčině, kterou není možné získat v liberecké knihovně ani není dostupná

v nějaké jiné české knihovně, stačí si prohlédnout katalogy spolupracujících knihoven na stránce www.kvkl.cz/cssk, vybrat si a objednat.

Velkým přínosem zejména pro studenty, pedagogy a odborníky bude **pořízení odborných zahraničních elektronických knih**. V rámci projektu nakoupíme cca 500–600 titulů a zaměříme se zejména na tyto obory: pedagogika, jazyky, textil, sklo, design, architektura, nanotechnologie a další vybrané oblasti. Na první nové přírůstky se mohou uživatelé těšit v průběhu června. Všechny knihy bude možné nejenom prohlížet online, ale také „půjčovat“ – to znamená stahovat na omezenou dobu.

Plánovány jsou také aktivity zaměřené na pracovníky knihoven a studenty vysokých škol. V průběhu čtyř **workshopů** budou prezentována a diskutována témata fungování a řízení

knihoven v současném světě – první workshop proběhl v únoru v Zittau, další je plánovaný na duben a odehraje se v Plzni. Pracovníci zapojených knihoven se zúčastní **pobytových stáží**, seznámí se s fungováním jiných knihoven, získají nové znalosti a zkušenosti. Součástí projektu jsou i **Dny knihoven** zaměřené zejména na vysokoškolské studenty – studenti navštíví knihovny v Chemnitz a v Plzni, seznámí se s jejich službami a nabídkou elektronických informačních zdrojů.

Projekt je podpořen z prostředků programu Cíl 3 – Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko.

Kompletní informace k projektu jsou k dispozici na webu KVK v Liberci: www.kvkl.cz/cssk

Dana Petrydesová

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Události roku 2013 v Krajské vědecké knihovně v Liberci

Již několik let bývá zvykem, že v prvním čísle Světliku informujeme o událostech, úspěších nebo neúspěších předchozího roku. A nejinak tomu bude i letos. Dovolte mi proto v několika málo větách připomenout to nejdůležitější z roku 2013.

Úsporný rozpočet

V důsledku snížení příspěvku ze strany zřizovatele knihovny jsme byli nuceni realizovat řadu úsporných opatření. Snažili jsme se zvolit takové kroky, které by se co nejméně dotkly našich uživatelů a kvality poskytovaných služeb. Úspory jsme hledali ve všech rozpočtových kapitolách, mimo jiné došlo ke zvýšení registračního poplatku (od 1. dubna 2013), od pololetí pak ke snížení

počtu pracovníků. Velmi neradi jsme zrušili předplatné na poměrně hojně využívanou databázi LibraryPress Display, ale věříme, že se nám podaří najít alternativní zdroj financování, a tento zajímavý informační zdroj znovu nabídnout.

Dalšímu velkému šetření se nevyhnuly ani naše pobočky. Několikaletý boj s nedostatečným rozpočtem bohužel pokračoval i tento rok – deficit financí se promítl zejména do nákupu nových publikací. Opět nebylo možné uskutečnit tolik potřebnou revitalizaci prostor několika poboček, včetně pořízení nového nábytku.

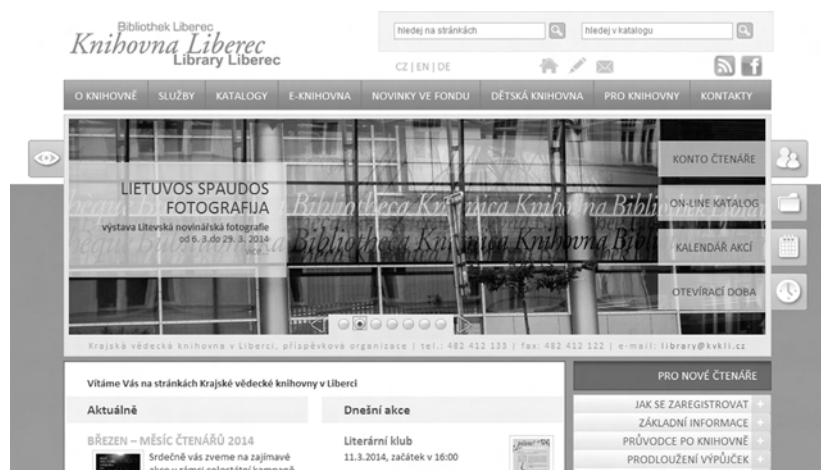
Nový web

V březnu jsme po více než roční usilovné práci představili nové webové stránky. Naší snahou bylo vytvořit moderní web, který by byl přehledný a graficky elegantní, v souladu s designem

knihovny. Podle reakcí našich čtenářů usuzujeme, že se nám to z velké části podařilo.

Součástí webu je mobilní verze, blind friendly verze, přehledný kalendář, anketa, virtuální prohlídka knihovny, slideshow s nejdůležitějšími aktualitami, fotogalerie a řada dalších nabídek a komponent. Kromě nového designu a služeb směrem k návštěvníkům webu je ale také důležité administrátorské prostředí – jednoduché a intuitivní ovládání je oproti starému prostředí velkou výhodou. V současné době je kromě české verze kompletně hotová anglická verze, v roce 2014 budeme pracovat na verzi německé.

S využitím kreseb našeho dvorního ilustrátora pana Ivana Antoše jsme také vytvořili zbrusu nový web pro děti (www.kvkli.cz/deti). Vznikla tak platforma pro prezentaci informací směrem k našim nejmladším čtenářům, která je – zdá se – hojně navštěvovaná a využívána.

Literární vycházky po Liberci

Setkání s literaturou na netradičních místech – to bylo hlavním cílem dvou zajímavých a velmi pozitivně hodnocených akcí. První z nich – **Noc literatury** – proběhla v květnu v rámci celostátní kampaně stejnojmenného názvu. Několik desítek posluchačů vyslechlo ukázky z novinek evropské literatury a zároveň navštívilo místa běžně s literaturou nespojovaná nebo veřejnosti nepřístupná – herci libereckých divadel četli v prostorách Hasičské záchranné stanice, atriu Hotelu Babylon, ve vagonu historické tramvaje nebo na terase Krajského úřadu Libereckého kraje.

V říjnu jsme milovníky psaného slova pozvali na další literární procházku, tentokrát s názvem **Literatur aneb Literární procházka psí stopou**. Trasu v blízkosti centra Liberce s námi

prošlo bezmála třicet posluchačů, kteří si – pevně věříme – odnesli hezké literární zážitky.

Naše pobočky

V porovnání s rokem 2012 došlo k dalšímu snížení příspěvku od Statutárního města Liberec, které přispívá na městskou funkci knihovny. Z důvodu této nepříznivé situace se daří udržet provoz poboček pouze v základním režimu a jen s velkými obtížemi. Není možné realizovat plány na obnovu prostor nebo nákup nového vybavení, které je velmi zastaralé a z hlediska funkčnosti mnohdy nevhodné.

I přesto však počet registrovaných čtenářů zůstal na úrovni předchozího roku. Určitě příznivý je také mírný nárůst návštěvnosti a výpůjček, což se zdá vzhledem k prostředkům vynaloženým na akvizici téměř jako zázrak.

Za velký úspěch považujeme přestěhování pobočky v Machníně – viz dále – a některé další pozitivní změny (např. navýšení počtu počítačových stanic v Rochlicích a Machníně, veřejný internet v Rochlicích, výměna částí oken v Ruprechticích a dalších).

Digitalizace

V oblasti digitalizace stále čekáme na výsledky výběrového řízení projektu krajské digitalizace s názvem **Rozvoj e-governmentu v Libereckém kraji**. V projektu je plánována digitalizace 500 000 stran monografií a periodik, které mají vztah k Libereckému kraji. Nicméně vyvíjíme i další aktivity – např. díky laskavé sponzorské

podpoře Liberecké informační společnosti jsme mohli zdigitalizovat dva další dokumenty (Rohnova kronika panství Frýdlant a Liberec a periodikum Reichenberger Wochenbericht).

Přestěhování pobočky v Machníně

Rok 2013 byl klíčový pro další fungování pobočky v Machníně. V souvislosti s významně horší finanční situací oproti roku 2012, a také z důvodu velmi špatného technického stavu prostor knihovny, se v první polovině roku uvažovalo o zrušení pobočky. Ze strany obyvatel Machnína se však objevily snahy o zachování pobočky a začala spolupráce se Sdružením občanů Machnína a skupinou místních maminek. Tato cesta se bohužel ukázala jako neefektivní, hledalo se jiné řešení. Ve spolupráci s ředitelem ZŠ Ostašov se v Machníně, kde má tato

škola odloučené pracoviště, našly krásné prostory, kam se knihovna na konci listopadu přestěhovala. Velmi děkujeme vedení základní školy i všem pedagogům za vstřícný přístup a aktivní spolupráci. Věříme, že se pobočka na novém místě bude dařit a nová etapa machnínské pobočky bude úspěšná.

Křest knihy Frýdlantské květy

V pondělí 9. září 2013 jsme pokřtili v pořadí již třetí díl řady publikací o zapomenutých autorech našeho regionu – po Ještědských a Jizerských květech spatřily světlo světa Frýdlantské květy. Vydáváním těchto česko-německých antologií se snaží knihovna naplňovat své poslání a seznamovat veřejnost s literárním

odkazem těch, kteří v kraji žili před námi.

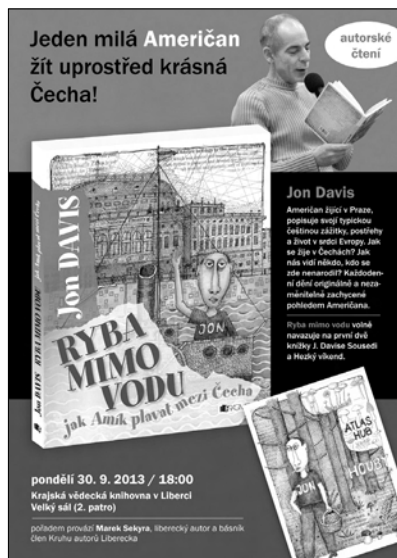
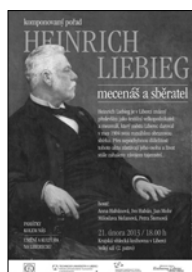
Spolu s autory Otokarem Simmem a Markem Sekyrou, jejich spolupracovníky překladatelkou Lenkou Druhovou, Karlem Šoltysem z Městského muzea ve Frýdlantu, lektorem z Technické univerzity v Liberci Ingo Stolperem a mnohými dalšími knihu pokřtílo 120 obdivovatelů našeho kraje.

a další...

Aktivít, které by si zasloužily být představeny, je celá řada, všechny informace se nám však do vymezeného prostoru nevejdou. Ráda bych zmínila ještě dílčí změny, které se promítly do kvality služeb – např. změna řazení periodik ve Studijní knihovně z abecedního na tematické, zavedení platebních terminálů, přechod na elektronické objednávání ze skladu. Nesmíme zapomenout na obrovské úsilí, které vyvíjejí pracovníci Knihovny pro děti a mládež. Celoročně se snaží o to, aby děti chodily do knihovny rády, vybíraly si ty nejsprávnější knihy, které jim přinesou nové zážitky nebo poznatky a prostřednictvím kterých si mohou vytvořit celoživotní vztah ke čtení a sebevzdělávání.

Knihovna během roku připravila pro všechny skupiny uživatelů od dětí až po seniory více než 1 000 kulturních a vzdělávacích akcí. V programové nabídce se objevily besedy, přednášky, povídání o hudbě, divadelní představení, filmové projekce, autorské čtení a autogramiády. Nabídku obohatil přednáškový cyklus Jak se zrodil Liberec, tradičně proběhla ve spolupráci s Technickou

univerzitou odborná konference Současnost literatury pro děti a mládež.

Ukázka upoutávek na kulturní akce v KVK

Knihovna v číslech – porovnání let 2012 a 2013

	2012	2013
Velikost knihovního fondu k 31. 12.	1 392 282	1 410 947
Počet registrovaných čtenářů ¹	26 398	26 002
z toho děti do 15 let	4 548	4 459
Počet návštěv knihovny ²	398 606	400 619
Počet výpůjček celkem	849 834	845 494
z toho prodloužené výpůjčky	259 850	267 284
Počet otevíracích hodin týdně	61	61
Počet akcí pro veřejnost	811	1 002

¹⁾ Počet lidí, kteří měli platný čtenářský průkaz a využili alespoň jednou některou naši službu

²⁾ Počet lidí, kteří celkem navštívili knihovnu – včetně těch, kteří nejsou našimi registrovanými čtenáři, ale chodí např. na přednášky, číst denní tisk apod.

Dana Petrydesová

Akce v knihovně

Cestopisné pořady

Knihovna už tři roky dává ve své programové nabídce prostor cestopisným pořadům. Přednáškovým sálem už prošli cestovatelé a dobrodruzi známí i neznámí, zkušený i začínající, ale každý z nich se s posluchači podělil o spoustu zážitků. Jejich prostřednictvím se dostali do míst, která by jim zůstala utajená. Měli možnost, i když

ne vlastní kůží, prožívat děsuplné historky, napínavé okamžiky i běžné cestovní trampoty.

Od ledna do března byly uvedeny následující pořady.

Aljašskou divočinou

22. 1. 2014
Karel Štěpánek
 projektový manažer,
 cestovatel

Karel Štěpánek se spolu s několika přáteli vypravil poznávat nedotčenost aljašské přírody. Posluchače vedl od města

Anchorage na jihu po Dalton Highway na severu. Hned na začátku putování se setkali s trojicí medvědů grizzly, kteří si pochutnávali na lososech. Měli neuvěřitelné štěstí, když v národním parku Denali mohli pozorovat ojedinělý bezmračný výhled na nejvyšší horu Severní Ameriky Mt. McKinley. Zažili neobvyklou posezónní návštěvu v muzeu ledu v univerzitním městě Fairbanks a předsezónní v domě Santy Clause v městečku North Pole. Nad polárním kruhem spatřili polární záři a absolvovali náročnou jízdu po dálnici směřující podél ropovodu k Prudhoe Bay. Na závěr strávili několik dnů také v teritoriu Yukonu v Kanadě, proslaveném zlatokopeckou tradicí.

Čína a Tchajwan aneb „Všude žijí lidé“

30. 1. 2014
Tomáš Řízek
ilustrátor,
cestovatel

U příležitosti začátku nového čínského roku provedl ilustrátor a malíř Tomáš Řízek posluchače po neznačených cestách napříč východní a jihovýchodní Asií. Navštívili mnoho tradičních i netradičních míst v Číně a na Tchajwanu. Dozvěděli se, kde prožíval svá rodokapsová dobrodružství a kam se vydal hledat „ztracený ráj“ zářivých barev, štiplavých vůní a přírodních divů. Prožili výpravu k horským kmenům v Guizhou, do tibetských oblastí

západního Sichuanu i do ulic prudce se rozvíjejících velkoměst. Navštívili životem kypící noční tržiště a tisícileté stromy na Tchajwanu.

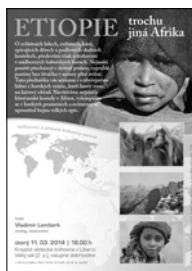
Kongo

19. 2. 2014
Tomáš Kubeš
fotograf, novinář,
cestovatel

„Kongo navštěvuji, protože mě tato země fascinuje, nechávám se ohromovat její historií i současností. O zážitky ze svých cest se chci s posluchači podělit i proto, abych je od cest do těchto končin odradil.“ To byla úvodní slova Tomáše Kubeše. Opakovaně podnikl extrémní expedice do země, které se mnozí bojí, ale to, co nabízí, je to nejlepší v Africe. Pro mnohé je peklem, ale pro jiné rájem. Stále se může chlubit výjimečnou přírodou, gorilami,

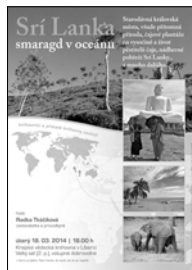
pralesem, pygmeji, sopkami, monumentální řekou Kongo a tajemnými obyvateli, stále usměvavými lidmi, nebezpečnou Kinhassou. Nabídl pohled do země obestřené tajemstvím a mnoha protiklady. Jinde se už taková exotika a extrém nedá najít, skutečná tvář Afriky.

Etiopie – trochu jiná Afrika

11. 3. 2014
**Vladimír
Lemberk**
cestovatel,
zoolog

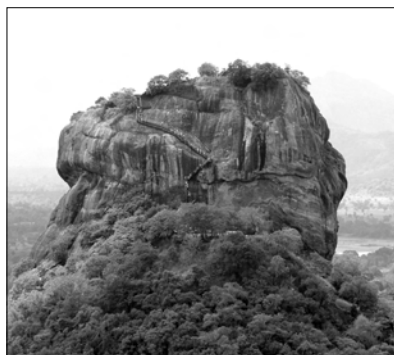
Přednášky pana Lemberka vždycky vynikají jak cestopisnými zážitky, tak postřehy z říše rostlin i zvířat. Přednáška o zvláštních lidech, zvířatech, kávě, zpívajících dětech a podivných skalních kostelech. Především však o trekování v nádherných habešských horách. Etiopie je zemí protikladů. Lze tu potkat lidi žijící jako v době kamenné, ale také moderní mrakodrapy a kanceláře předních světových firem. Cestovat je možno dálkovými autobusy, na koni nebo oslu, nejčastěji však pěšky. Jedny z nejvyšších afrických hor spadají do prolákliny 155 metrů pod hladinou moře. Nejsušší pouště přecházejí v deštné pralesy, vyprahlé pustiny bez živáčka v savany plné zvířat. Obyčejní lidé z horských vesnic, zvoucí hosty na kávový obřad, nejstarší křesťanské kostely v Africe, horké prameny, ve kterých lze smýt cestovatelský prach...

Srí Lanka

18. 3. 2014
**Radka
Tkáčiková**
cestovatelka,
průvodkyně

Ostřílená cestovatelka a původkyně, která na svých cestách prožila dobré i zlé. Po mnoha výpravách a trecích se stále nechává unést prostými, upřímnými lidmi, krásnou přírodou a nečekanými zážitky. O Srí Lance prohlásila, že je to smaragd uprostřed oceánu. Ostrov, který každého nadchne, málokde naleznete takovou různorodost na tak malém území. Vnitrozemí prospikované čajovými plantážemi a buddhistickými památkami. Královská města z přelomu 1. tisíciletí, zároveň všude

přítomná džungle a ráj zvířat i kilometry pláže a tyrkysový oceán. Jako bonus věčné úsměvy místních lidiček.

Táňa Kuželková

Rok české hudby 2014

Rok 2014 je dalším rokem zakončeným čtyřkou, kdy si naše republika připomíná nejen slavná výročí český skladatelů (Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Bohuslav Martinů, Josef Suk, Leoš Janáček a mnoho dalších), ale českou hudbu jako takovou ve všech jejích podobách.

První ročník v roce 1924 byl ještě konán jako smetanovské výročí, ale po válce byla koncepce oslav rozšířena na celou českou hudbu. Letošní rok se koná pod uměleckou záštitou mezzosopranistky Magdaleny Kožené a dirigenta Sira Simona Rattla.

Krajská vědecká knihovna v Liberci se též připojuje k celonárodním oslavám. Chystá koncerty, přednášky, výstavy a soutěže, které přiblíží českou hudební tvorbu.

Jarmila Mejstříková

Litevská novinářská fotografie

Před dvěma měsíci byla naše knihovna oslovena zástupci honorárního konzulátu Litevské republiky v Liberci s prosbou uspořádat v knihovně výstavu litevských novinářských fotografií. Uvítali jsme tuto nabídku jako možnost ukázat moderní prostory Krajské vědecké knihovny v novém světle

a jako příležitost prezentovat v knihovně kulturu země, jež není v Čechách úplně známá.

5. března 2014 za přítomnosti velvyslance Litevské republiky v Praze J. E. Aurimase Taurantase, honorárního konzula v Liberci pana Sauliuse Bazevičiuse a mnoha dalších vzácných hostů byla výstava slavnostně zahájena. V úvodních slovech i následně v kuloárech se hovořilo o navázání či prohloubení dobrých vztahů mezi oběma státy na poli kulturního rozvoje, ale i cestovního ruchu.

Výstava je sestavena z fotografií vybraných v každoroční soutěži o nejlepší litevskou novinářskou fotografii. Tato soutěž se v Litvě koná již od roku 2000. Podle slov jejího organizátora Jonase Staselise, prezidenta Klubu litevských fotožurnalistů, se tato soutěž

stala tradiční a významnou pro rozvoj litevské novinářské fotografie. Přibližuje lidem vizuální umění a doslova vyzývá všechny, aby si vyzkoušeli své tvůrčí síly. Soutěž s názvem Litevská novinářská fotografie již druhé desetiletí veřejnosti odhaluje díla litevských fotografů, přičemž odráží litevský politický a společenský život, přírodu, lidi, jejich radosti i strasti, všednost, dále pak zachycuje události a současné bytí nás všech.

V rámci výstavy jsou fotografie rozdělené podle kategorií: Události, Život, Portrét, Diplomacie, Kultura, Zábava, Sport, Armáda, Příroda a její ochrana, Glamour a Reportáž. Liberec se stal po Brně druhým vystavujícím městem v České republice, které návštěvníkům nabízí díky vítězným fotografiím pohled do každodenního života v Litvě.

Soutěž Litevská novinářská fotografie je pořádána neziskovou organizací Klub litevských fotožurnalistů,

sdružující přes padesát litevských profesionálních fotografů.

Pan velvyslanec J. E. Aurimas Tau-rantas byl nadšen architekturou krajské knihovny a obdivoval její moderní prostory. Knihovně věnoval několik

publikací litevských autorů v angličtině a v českých překladech. Možná se díky navázaným kontaktům podaří najít zajímavou spolupráci s některou litevskou knihovnou.

Výstava, která v knihovně potrvá do konce března, se denně setkává s velkým zájmem veřejnosti.

Blanka Konvalinková

Tvoří knihovníci

Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek

Na našich facebookových stránkách se již několik let občas objevují nálezy z vrácených knih. Rozhodli jsme se tuto sbírku zpřístupnit také čtenářům Světlíku, kteří třeba na facebook nezbrousí.

Poprvé jsme sbírku představili na výstavě k deseti letům existence nové budovy knihovny před čtyřmi lety. Pořád se rozrostla, bylo třeba ji uspořádat. V tomto čísle si ukážeme něco z kategorie Jízdenky a Krátké vzázy. Jako bonus přidáváme setkání minulosti se současností – děrný štítek a disk.

Kateřina Trojanová

ROH — ÚSTŘEDNÍ SPRÁVA REKREAČNÍ PĚČE

Schváleno min. dopravy č. 13398/1967 — 018

POUKÁZKA na slevu jízdného

ze stanice Liberec
do železniční stanice

ŽDĀR NAD SÁZAVOU

přes Nymburk, Havlíčkův
a zpět platná pro

Eva Endlerová

křeno a příjmení

**Předložte orazítkování
u výdejny jízdenek!**

**Datové razítko výdejny jízdenek
při cestě tam**

Potvrzení pro jízdu zpět

Rekreace ukončena dne

3.1.40

ROH

ZOTAVOVNA SYKOVEC

TRÍ ŠTUDNĚ čp. 56

Razítko zotavovny a podpis

Poučení na druhé straně. (Ve sporných případech je závazné rozhodnutí žel. orgánů.)

Samoplátce bez poukazu nemá slevu jízdného

Gesellschaft der Brüder elektrischen Straßenbahnen, Speditionsbüreau für die elektrischen Straßenbahnen mit einmündigen Umsteigen a jedem Preisübergang	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
	1																															
	2																															
	3																															
	4																															
	5																															
	6																															
	7																															
	8																															
	9																															
	10																															
	11																															
	12																															
	13																															
	14																															
	15																															
	16																															
	17																															
	18																															
	19																															
	20																															
	21																															
	22																															
	23																															
	24																															
	25																															
	26																															
	27																															
	28																															
	29																															
	30																															
31																																

206

00457

Moravská Třebová A

Šubřov

3. tř. osob. vl.

Kč 20.00 ½ 10.00

Moravská Třebová A

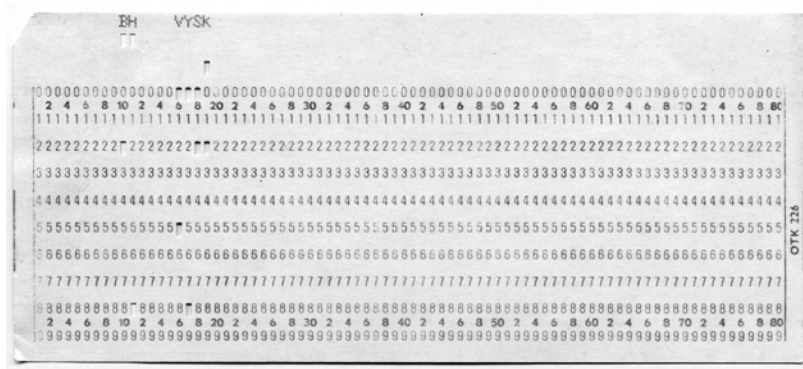
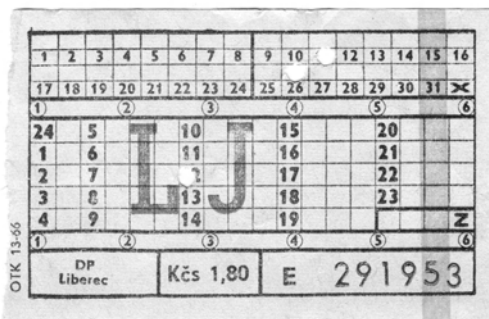
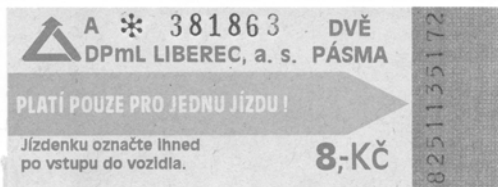
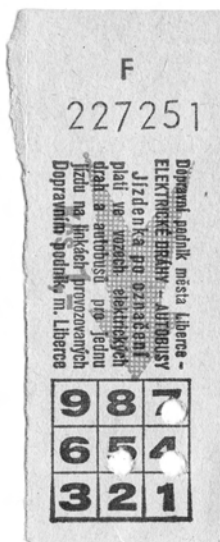
Šubřov

3. tř. osob. vl.

Kč 20.00 ½ 10.00

00457

V KATAKOMBAICH ME' ZLE' PSICHE'

jsou mnozí všech myšlek velcí.

Mely by byt sice trchel

ale štov, a to je zula'st'hi! ▽

Sunce ~~již~~ zapadá
a noc se blíží
a sedel mi lázka
místnostná ^{na} tak dlouho byla.

Mač jsou všechna krásná slova,
mač jsou jemná pohledání,
když v ložním sedí
už pro mě místa není?

Adi,
přijdu dnes domů pozdě /okolo 10. hod./
a Maci asi láká - Udělej si večerí dle
svého vkusu a fantazie - surovina je v led-
ničce a špajzu dost -

Hezký den přeje

Raman

AU REVOIR !

Z regionu

Cena pro Knihovníka/Knihovnici roku 2013 Libereckého kraje byla předána!

Už podruhé se regionální organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků Libereckého kraje rozhodla udělit ocenění nejlepším knihovnicím/knihovníkům, kteří v uplynulém období dosáhli výjimečných výsledků v knihovnách Libereckého kraje, realizovali zajímavou aktivitu nebo se trvale věnovali činnostem, které přispěly k rozvoji obce nebo knihovnictví samotného. Soutěž byla opět vyhlášena ve dvou kategoriích – **Knihovník/Knihovnice roku** a **Celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji**, letos ale poprvé pod záštitou náměstkyně hejtmana Libereckého kraje pro řízení cestovního ruchu, památkové péče a kultury PhDr. Hany Maierové.

Návrhy zasílali jak knihovníci, tak veřejnost, časté byly zejména hlasy starostů jednotlivých obcí, kteří ukázali, že si dobré práce v knihovnách váží. Nominováno bylo celkem 21 osobností z různých typů i velikostí knihoven. Rozhodování členů regionálního výboru nebylo jednoduché. Každý z nominovaných vnesl do života obce či města velké úsilí, nové nápady, přispěl ke kulturnímu a společenskému životu.

Na setkání knihovníků Libereckého kraje, které proběhlo ve velkém sále Krajské vědecké knihovny v Liberci

dne 10. 12. 2013 za účasti mnoha starostů obcí a měst, zástupců Krajského úřadu Libereckého kraje a široké knihovnické veřejnosti, předala náměstkyně hejtmana Libereckého kraje pro řízení cestovního ruchu, památkové péče a kultury PhDr. Hana Maierová a ředitelka KVK Liberec Mgr. Blanka Konvalinková tuto cenu paní Danuši Kubíčkové z Obecní knihovny Tatobity a paní Haně Langrové z Krajské vědecké knihovny v Liberci. Nositelkou Ceny Knihovnice Libereckého kraje roku 2013 se stala paní Jitka Nosková z Městské knihovny v Jablonci nad Nisou.

DANUŠE KUBÍČKOVÁ

Obecní knihovna Tatobity

Knihovník roku 2013 za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji (neprofesionální knihovny):

Paní Danuše Kubíčková započala svoji knihovnickou práci v Městské knihovně v Semilech v srpnu 1963 a v Obecní knihovně Tatobitech působí

od roku 1977. V letošním roce tak dosáhla velkého pracovního jubilea – **50 let v knihovnách!** Za tyto roky předala lásku ke knihám a ke čtení desítkám malých, ale také dospělých čtenářů. Velice ochotně a ráda spolupracuje s místní mateřskou a základní školou. V příštím roce Obecní knihovna v Tatobitech oslaví také významné kulaté výročí 140 let od založení.

HANA LANGROVÁ

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Knihovník roku 2013 za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji [profesionální knihovny]:

Hana Langrová pracuje v Krajské vědecké knihovně v Liberci v oddělení pro děti a mládež již více než deset let a řadu let předtím působila v jiné menší knihovně. Je knihovnicí tělem i duší, ze které vyzařuje láska k dětem. Mezi pedagogy a dětmi jsou velmi oblíbené její tematické besedy a věnuje se též dramatické činnosti – dlouhá léta vede literárně-dramatický kroužek PiHa při DM Větrník, jako lektorka dramatické činnosti je známá a uznávána po celé České republice. Je aktivní členkou

Klubka dětských knihoven, často působí jako porotkyně v recitačních, literárních a dramatických soutěžích. V liberecké knihovně se mimo jiné každý měsíc pravidelně setkává s dětmi v průběhu odpoledních programů – v rámci Básničkově poradny připravuje děti na recitační soutěže, v literárně tvořivém kroužku Z pohádky do pohádky se věnuje předškolákům a nejmladším školákům.

Bc. JITKA NOSKOVÁ

Městská knihovna
Jablonec nad Nisou

Knihovník roku 2013
Libereckého kraje

Titul Knihovník roku 2013 Libereckého kraje obdržela Bc. Jitka Nosková za svůj mimořádný počín v osvětové činnosti, a to v přípravě a vydání publikace k 90. výročí otevření Německé knihovny města Jablonce n. N., jejímž prostřednictvím přiblížila všem zájemcům, ať už z řad laické či odborné veřejnosti, dějiny knihovnictví v našem městě, historii české i německé veřejné knihovny ve sledu nejdůležitějších událostí až po současnost. Pro propagaci

publikace připravila výstavu, řadu přednášek i sérii článků. Za výsledky její mimořádné práce stojí mnoho hodin strávených v archivu vyhledáváním a studiem písemných materiálů, včetně jejich překladů do českého jazyka, mnoho konzultací s odborníky, pamětníky i knihovníky.

Publikace „Jablonecká knihovna v proudu času“ je precizní prací na vynikající profesionální úrovni jak po stránce obsahové, tak grafické i ediční.

Jak už bylo zmíněno, liberecké knihovnické ceny se předávaly na tradičním podzimním setkání knihovníků Libereckého kraje a vedle tohoto slavnostního aktu byl připraven

i **odborný program** – Mgr. Jaroslava Štěrbová z Městské knihovny Praha svou prezentací *Mýty a legendy českého knihovnictví* předložila posluchačům řadu podnětů, doporučení i zamyšlení a výrazně zaujala i hosty z obecních a městských úřadů, kteří se našeho setkání rovněž účastnili. Kolegyně PhDr. L. Sýkorová (MěK Cvikov) a PhDr. D. Kroulíková (MěK Česká Lípa) se s námi podělily o své dojmy, zážitky i fotografie z exkurse do rakouských knihoven, kterou na podzim uspořádal SKIP ČR.

Dana Kroulíková

předsedkyně SKIP 07 – Liberecko

Výsledky XII. ročníku literární soutěže

Nadace škola hrou a o. p. s. Labyrint Bohemia – „Řekni mi, co čteš“ – téma: „Dárek pro mého kamaráda...“

Porota přijala celkem 70 prací z pěti základních škol (letos absence gymnázií) a jednu sólo práci poslanou z vlastní iniciativy. Byla hodnocena originalita, vtip, nápaditost i písemný projev včetně ČJ. Všem 70 účastníkům

Nadace škola hrou Liberec & Labyrint Bohemia, o. p. s. Liberec spolu s ostatními zúčastněnými partnery velmi děkují za jejich účast v soutěži, výhercům samozřejmě patří upřímné blahopřání. Zároveň děkujeme, a to

SVĚT VELETRHŮ A SOUTĚŽÍ

velmi, i pedagogům za jejich účinnou pomoc a propagaci celé akce. Rádi bychom zdůraznili tu skutečnost, že ač je pouze deset cen, tak vítězem je vlastně každý z těch sedmdesáti soutěžících! NIKDO tady neprohrál – každá přečtená knížka, jakož i každý zájem o něco smysluplného – to vše je osobním přínosem pro každého, přispívá to k všeobecnému vzdělání i rozhledu. Byla to soutěž, jedna z mnohých, kterých se při Vašem dalším studiu určitě buď iniciativně zúčastníte, anebo Vás do nich někdo dostrká. Tak je to třeba brát, a proto žádný smutek nad

pořadím od 11. místa výše... Vaše zapojení do soutěže nás všechny kolem této akce zúčastněné opravdu upřímně potěšilo, můžeme si jen přát, aby Vás zájem o knížky a poznání z nich provázel celým Vaším dalším životem. Přijíme vždy dobrý výběr titulů a skvělé zážitky z nich. Porota velmi oceňuje práce všech zúčastněných dětí i zapojení pedagogů v této mimoškolní činnosti. S ohledem na naplnění podstaty vyhlášené veřejné soutěže (deset cen + zvláštní ceny partnerů) došla porota k následujícímu závěru a určila pořadí XII. ročníku soutěže.

Pořadí	Jméno	Škola
1.	Ilona Fortelná	ZŠ TGM, Hodkovice n. Mohelkou
2.	Michaela Zahálková	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
3.	Diana Duschková	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
4.	Lukáš Syrový	ZŠ a MŠ Hejnice
5.	Pavel Petriv	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
6.	Tereza Fialová	ZŠ TGM, Hodkovice n. Mohelkou
7.	Markéta Hlaváčková	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
8.	Adéla Jindrová	ZŠ a MŠ Hejnice
9.	Andrea Erbanová	ZŠ TGM, Hodkovice n. Mohelkou
10.	Rudolf Hanuštiak	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.

zvláštní ceny:

ZC Krajské vědecké knihovny Liberec	Eliška Pelešová	TŠ TGM Hodkovice n. Mohelkou
ZC Labyrint Bohemia, o. p. s. Liberec	Andrea Rubínová	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
ZC Centrum Babylon, a. s. Liberec	Anežka Pohanková	ZŠ Liberecká, Jablonec n. N.
ZC Nadace škola hrou Liberec	Ester Merunková	ZŠ a MŠ Hejnice

Hlavní ceny (pořadí 1–10) obdrží výherci na výše uvedeném veřejném vyhodnocení v iQLANDII Liberec v pátek dne 21. 3. 2014 ve 13.00 hodin (diplom + dárkovou poukázku do Knihkupectví FRYČ Jaroslav, Pražská ulice 137/14, Liberec 1, kde si vyberou

CENY=KNIHY dle vlastního zájmu). Pokud jde o ceny zvláštní ze strany partnerů soutěže – ty budou rovněž předány na tomto slavnostním vyhodnocení.

Jana Fryčová

LIBERECKO

v české krásné literatuře V.

Romantismus a Krkonoše

Marek Sekyra

Krkonoše a postavu Krakonoše jsme zmiňovali ve druhém dílu seriálu, pojednávajícím o jeho preromantickém pojmenování Repočet (Čelakovský 1824) a Rybecál (Jungmann 1827). V období romantismu se postava Krakonoše dostala i do vysoké literatury. V roce 1832 se v druhém vydání básně *Slávy dcera Jana Kollára* (1793–1852) zmiňuje stále ještě jako Repočet (k němu dodal autor vysvětlení ve Výkladech čili Přímětcích a vysvětlivkách) ve druhém zpěvu v předposlední (145.) znělce. Zmíněné zříceniny slezského hradu Kynast leží též v oblasti polských Krkonoš.

*U Ladogy jsme dnes, před doupětem
Vavlu, na Kynastu vyhlídkách,
Zítra u Čakonů při kytkách
Olympu neb v Čechách s Repočetem.*

Autorem pojmenování Krakonoš byl s největší pravděpodobností **Václav Kliment Klicpera** (1792–1859), který ho poprvé použil v baladě *Krkonošská kleč* (vyšla v *Čechoslavu* roku 1824 a pak v *Deklamovánkách* 1841), kterou zřejmě reagoval na Čelakovského Ře-

početa. Sám Klicpera připojil ke své básni v poznámce výklad o Krakonošovi, jeho autorství jména Krakonoš bylo však i zpochybňováno, více ke sporům a okolnostem pojmenování (ale i dalším autorům a textům) viz text Evy Koudelkové *Nejstarší podoby Krakonoše v česky psané krásné literatuře*.

Baladu lokalizoval Klicpera do míst *pět minut starého Labe*, tedy někde k pramenům řeky, kde *mladá Labe nosívává mimo myriády pěn*, mezi další rekvizity charakterizující prostředí patří např. hřbet hory, temné bory, zdě, hruď, němé skaliny, s nimiž sroste seda-

dlo, které vyrábí Kruska z opukových kamenů a borku, ale také hrad, v němž žije, a překvapivě rozcestí s květy a lipami. Jedná se o příběh o lásce a nevěrné ženě Krusce, která je za trest a lež proměněna ve strom – to zařídí právě Krakonoš:

*Bukové a celé bory
Semotam se potácí,
Hromonosné z oblak hory
Val a valem burácí.
Z tmy pak jako z klínu země
Vytkne duch jak velikán,
V hrůzně – vážném roucha lemě,
Říše Krkonošské pán!
Krkonoš to, Alcid Čechů,
Věků dávných chrabrý rek,
Který v smělém rozevzdech
Druhdy sám hrad světa ztěl.
K severu hnav nepřátele
meze sobě vysázel,
A, by se již nevraceli,
Hor až k nebi nabázel!
– Ten – hněv smrtný z oka stříle –
K Krusce strašnosoudně dí:
„Běda! Kdo se rouhá síle,
Která nad přísahou bdí!
– Nelkála-lis – stromem ať jsi? –
Nuže tedy stromem bud!“*

Klicpera o Krakonošovi píše jako o Alcidovi (Héraklovi) Čechů, opouští tedy zcela z lidového tisku Jungmannem převzatou podobu zlatovlasého pacholety. Klicpera se ke svému neologismu ještě několikrát vrátil. Nejprve v divadelní hře *Ženský boj* (1827), umístěné do Krkonoš 12. století. Námětem je boj mezi muži a ženami, situovaný do jedné z krkonošských vesnic. Opět je Krakonoš líčen jako ochránce

pravdy, o němž horalé mluví s úctou a bázní, *veliký duch, mocný duch, nohy má bílé oděny, na sobě dlouhý modravě bílý plášť, na hlavě klobouk bílý...* Přichází v doprovodu bůžků, víl a skřítků, svými zvuky jej provází les, voda a bouře. Zmiňuje zde hory Krkonošské (*údolí, z něhož vzadu hora vystupuje, pět mil široký les a hory/vrchy se věží nebenosné, horní ouvaly oddělené chlumem, lesem bezemezným*), Krakonošovu zahradu (*z předu v pravo i v levo přirozeným plostem ze skalin obražená, na zad, jakož meze půlnoční, žene se potok přes kameny, v prostředku stojí na jednom nízkém kmeně pět silných buků, nazvaných pět bratrů*), Sněhovku (tedy Sněžku, *hluboké údolí pod Sněhovkou, k ní se cesta po skalínách táhne, vysoké skály, na nich smrky, mezi nimi hluboké rozsedliny*), z neurčitelných pak Babskou prohlubeň a Rozsedlinu.

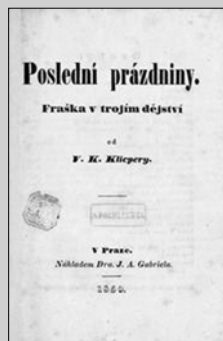
V roce 1847 měla premiéru Klicperova dramatická báchorka *Česká Melusina*, v níž zpracovává příběh Krakonošovy vnučky Vlněny, do níž se zamiluje adoptivní syn krkonošského župana Truta (postava se poprvé objevila v *Rukopisu zelenohorském*). Ten nesplní slib, a když ji spatří v rybí podobě, objeví se Krakonoš a ztrestá jej. I zde je Krakonoš *duch divotvorný a divomocný*, démon, pán hor ve významu božstva, sám živel, představitel odvěkého přírodního řádu.

Již před rokem 1824 se však v Klicperových hrách objevují zmínky o Krkonoších. Poprvé v *Boženě* (před 1818), kde mluví o *dávalech nezměřitelných, kde u věčném chladě a dýmu vyprejšťuje se Labe* (dále zmiňuje např. *labí kolébku, labské brady, Vltavu ... s manželským*

svým Labem). V *Hadriánovi z Římsů* (1821) nalezneme Krkonošskou Sněžku (když se v nejbustší své sněžné roucho obléče), Labe a Krkonoše. Totéž ve hře *Lhář a jeho rod* (1821), zde navíc černé jezero (o kterém tam bájí, že nemá dna) a zvolání *Kýbo-li Krakonoše!* Vzhledem k roku vydání by tedy dokonce šlo o dřívější uvedení jména Krakonoš, než uvádí E. Koudelková! Ve hře *Kytka* (1823) představují hory v Radoslavě hory Krkonošské (s popisy: *hora příkrá a vysoká, že se zdá, an se koruna její s měsícem a hvězdami objímá, obruba příkré lijovité rozhlubiny, jejíž nedohlédle, sněhu plné dno na věčnou zimu připomíná, nejbluší kotlina krkonošů, Krkonoše nad měsíc mohou se pnouti, a noci tu býti dlouhé, a co havraní péro tmavé, nikdy bych do rovin nešla!*, Sněžka – *homole, tak nazývají vlastně horané die Schneekuppe*), ale také mluví o Labi, Jilemnickém hradu, zvlněné Jizeře a místech Chýšt a Ptačí hora. Ve hře *Soběslav, selský kníže* (1824) volá: *Nes mne v letu přes lesy a Krkonoše*; ale zmiňme zde i z oblasti Českého ráje hrad Hrubá Skála (Soběslavova), *silně opevněný v pravém koutě na vysoké skále do oblak ční, vrch skály, bání hradu nebetyčná, čelo její ve věčném jest slunci s měsícem se střídajícím, oblak černý těžkým křídlem k tváři její nedoletí, měla se stát „Vyšehradem“, kdyby mrazem, větrem, vedrem země Česká v skálu tuto úzkoprskou smrštila se...* (zmíněna i prostranná síně v H. S.) a snad s regionem spojená jména Michalovský a Donín. Opět pak se objevují hory Krkonošské ve hře *Prsteny* (1827) a *Poslední prázdniny* (1850): zde zmíněn hřeben krkonošský a blízká oudolí, bouda pohraničná (a její popis), *nebenosné/vlastenské hory,*

vítr tady stonásobně tráví, co se s našich skalních hradů vidí, to by se rádo navštívilo: proběhnouti naše velké krásy dá se zapraviti ourokem..., Krakonoš, Marešův (vrchnostenský úřad), Trutnovská pošta, malá Oupa, okruh přes Zámorsk

(skalní to, velikotvárné město, vlastenské skály), černolesní oudolí s hostincem, to, že Slezané na čest Krakonošovi vystřelí dostoupivše hřebenu hor, voda z lůna věčných skal, stará česká muza vytisknuta je až na tyto nebetyčné hory a do jejich ouvalů, dívky krkonošské (označované jako dcerušky Krakonošovy, dcerušky krkonošských větrů, jejich políbení drahá mast a zboží), slézání hor: *Kdo to nezačkusil, ať se nechlubí, že byl na horách Krkonošských, dále Krakonošova zahrada, dvorec na skále v předpohoří (Skalka), Sněžka (cukrová homole, co tam do oblak čumíc na hlavě stojí), Černá hora a nejistá místa Schemberg, Křesov, Landshut a Schmiedeberg a nakonec i velinský papírník.*

Na závěr ke Klicperovi ještě uvedme pro zajímavost další, nekrkonošská, ale regionální (či severočeská) místa zmiňovaná v jeho hrách. Ve hře *Lesní*

hvězda čili Charakterové (1856) jsou draví ptáci uváděni jako *lidobojní obyvatelé našich severních lesů* a zde vystupující moudrý Krasolib jako paprsek severní. V *Žižkově meči* (1821) nalezneme Jasnovice nad Jizerou, Labe, Jičín, ale také ze širší oblasti severních Čech zmíněné „Černosecké“, podobně v *Myslivcích* (zloměk) Děčín a v *Pindarově a Korinně* (před 1823) věty: ... *jenž kráčíte po obou úrodných březích Jizery... a – knížete nad nimi všemi – vznešeného Labe*. Nakonec pak v jeho překladu Kotzebuvy hry *Nové století* rčení, že *ani Khitl (Kittel) mi nemůže pomoci*.

V této době se Krakonoš v krásné literatuře objevil ještě jednou. Psal se původně ve tvaru krákonoš, tedy s malým **k** a dlouhým **á**, a to v již dříve zmíněné **Máchově** básni *Předlka*, jíž je míněna přadlena z krkonošských hor, která marně čeká na návrat Milvoje, jenž padl v boji proti Turkům. V jejím zármutku ji bere v ochranu veliký krákonoš, opět všemocný démon, který zřejmě děsí svým zjevem, dokáže však mít soucit s lidským utrpením, a pak využívá všech svým možností, aby pomohl. Aby zmírnil její žal, promění ji v modrý kvítek, snad hořec.

*Nese vráný havran zprávu o Milvoji,
V krutém že on zůstal proti Turkům boji.
Zalká dívka smutně: „O vy hory sněžné,
Proč nezasypete dívky srdce něžné!“
Před dívkou veliký hle Krakonoš stojí,
Dívčina se leká, dívčina se bojí.
„Nestrachuj se, přelko,“ Krakonoš jí praví,
„Však tě mocnost moje všeho žalu zbaví.“
A hle, promodrává kvítko se pod májí;
Žal žežulka volá v každé srdce v háji.*

Na úplný závěr již jen malé doplnění k již zmiňovanému **Josefu Jungmannovi**. V *Sebraných spisech veršem i prózou* (1841, z *Almanachů* Puchmajera) nalezneme např. v *Elegii na smrt Stanislava Vydry* popis *Tam, kde Jičín u hor zasněžený*, v textu *O různění českého písemného jazyka* brojí proti krkonoskému podpodnářečí, v dalších dílech pak zmiňuje dnešní oblast Libereckého kraje (či širěji severních Čech), tedy německé kraje (*O jazyku českém*), Labe (*Na památku čtyřicetiletého slavného pa-*

nování J. M. císaře a krále Františka I.: Kdež bystrý se Dunaj, Pád i Labe pění?), Stadice (*Oldřich a Božena: Ze Stádic tvoji vládcové svůj vyvodili plod*) či Litoměřice (*Při rozstání D. C. H. Pána Alexandra Vasilieva: Ne Lidomíra mírodějná ruka...; pozn.: stavitel Litoměřic, as půl století zněmčených*).

Jak je vidět, Krkonoše i v době romantismu patřily mezi nejzmiňovanější kraje dnešního Liberecka. Teprve v pozdějším období se k nim přidávala další místa, o nichž se zmíníme příště.

Z poezie

Jiří Bartoš Sturc

O egu, i hezkých věcech

PŘEMEJŠLENÍČKO

Dal jsem si na tácku párek a chleba
sobě na protest.
Řešení hovadin je mi třeba,
kladu si otázky – duševní test.

Proč nejde spojit klid a vášeň?
Proč lidem rozkoš zvyšuje tlak?
Proč tep se zrychlí, když čtu skvělou báseň?
Proč pohled na bolest zakalí zrak?

Proč se před Bohem bud' třesu,
nebo jak miminko spím?
Kam patří city – co já vím.
Vládne jim rozum – či je vše sen?

Odповěď odložím – sakra!
Vletěl mi do nosu z buřta křen.

SYMPTOMATIK

Rozdmýchejte mi lásku v srdéčku
nebo vám dám tečku!
Láska je životů červená niť,
proto vám jen tak z voleje nakopu řít
a hlavou praštím o koleje.

Laskání rozdávám jak jaro rosu,
až vám z něj poteče červená z nosu.
Takto mne prosvítí vlídnosti záře,
a ještě vás zbiju než půjdu do žaláře.

Tam hrdě shniju.

– *No a co!*

Tak jsem teď jazyk rozvázal.

Někdo jinej zas třeba hulí!

Já jsem tím něco dokázal, vy nuly!

Proč to Bůh umožňuje?!

Co jen tu žilo hajzlů – rodíme je nevděkem.

A autor textu vzkazuje,

že se neztotožňuje s takovým člověkem –

leč je tím dočista alibistou,

čímž vlastně páchá také vraždy.

Sám neřadí se mezi hajzly

a bohužel jím je – jak trochu každý.

POZDĚ...

Dumat o smrti – to dělám často.

Teď testuji víru, chci umrtvit šok,

že zase sekla!

Stála s ním na mostě a uvrhl skok

budoucnost vezdejší se ho žrekla.

Stála s ním – s „uchem“ co měl dlouho žít.

Vždycky se přeci dá jít dál.

Moh' tomu někdo zabránit?

Zmije si na prsou hrál?

Nebo mu nebylo pomoci?

Když myslím na něj do noci

vždy výčitka ožije,

zda patřím též

mezi ty zmije,

protože teď, když už je to jedno Tobě,

bavíce se o Tvé smrti – sic zděšen,

zas věnuji se sobě.

11/2013 (R. I. P. – R. R.)

POVZDECH ROUHAČE

Pravda je rozklížená almara, co drží na čestné slovo
v naději, že přijde někdo s klišem.
Truhlářů, co klíží duše, věru není mnoho –
jednoho Bůh dal prý už lidem.
On však jen těžko plní roli svoji,
přibitý je na kříží a práce mu stojí.

„...TAKHLE TO SNAD NENÍ...”

Jsem pánem svého ega a musím pykat za to
drze vás dělím, kdo jste struska a kdo zlato.
Až pak i zlato se stane mi rutinou,
vyjmu vás z mysli a zmámím se platinou.
Za drahé kovy vás prodám,
chci už jen ryzost, ostatní ven!
Vím, to před Bohem drzost –
a jednou jím budu možná opuštěn.

Co jsem komu...

AUTISTICKÉ DÍVCE...

V té šnečí ulitě je ukryta
menší šnečí ulita,
v níž třetí šnečí ulita
je šikovně ulita.

V této další ulitě opět tuším ulitu.
V ní pak div se, světe,
vše nepotřebné k životu
vesele kvete...

Všude tu tančí fauní cháska
v krajině slunečné,
uprostřed roste sedmikráska –
pošetile – ne však zbytečně.

POLITIČCE

Sebe vždy že ráda měla
navíc byla šprtou,
proto v mládí nešlapala
(jen před Husákem s kytkou).
Však povahou že přec jen kurvou
a k lidskosti hluchá,
provozuje se vši vervou
prostituci ducha.

„PANÍ BABIČCE – KRAJKÁŘCE“

Kovový člunek proplouvá předivem rozkošné krajky,
prsty jak by vlastní rozum měly.
Z průzračné duše s čistotou bajky
život se skromný zdá i přeci dost smělý.

Kovový člunek proplouvá předivem spanilé krajky,
v počtech svých oček neutronul.
Míval dvě plachty jak ušité z vloček,
co zůstaly pevné, když víchr dul.

Jen ať dál brouzdá kovový člunek,
ať má dobrý vítr
vždyť nepluje sám.
Leč svět se zla nevzdá –
ó kéž by byl z krajek,
co dobré v něm zůstává je též díky vám.

PLNĚJŠÍ DÍVCE

Dřív než se rozevře květ pivoňky,
je vám to taková tvrdá kulička.
Pivoňka žádá si mít kypré záhonky.
A když vás k ní zavede úzká cestička,
spatříte duši vesničanky – srdce by vám lohla
a tak ráda by rozkvetla, kdyby mohla.

F – E – L – I – X

Felix! Dlažbo kamenná!
Felix! Kdo po ní chodíš.
Felix! Kdo víš, co to znamená,
kdo v běhu se zpotíš.
Felix! Kdo urostlých ramen.
Felix! Kdo urostlé mysli!
Nepláče.
Nepláču.
Poskočím!
Odrázím se od té žuly.
Upadnu.
Upadne.
Vyskočím!
A ptám se, zda najdu-li v běhu Tě zas,
či zůstaneš na dlažbě.
Už vypršel čas?

JÍŘÍ BARTOŠ STURC je členem opery Šaldova divadla v Liberci, vzděláním historik, muzikolog, hudební skladatel, který svůj čas dělí mezi divadlo a historicko-badatelskou, publikační a pedagogickou činnost. V operě se objevuje nejčastěji v rolích a roličkách převážně komického charakteru,

obdobně se uplatňuje i na poli filmovém a televizním.

Je znám svou tvorbou literární a vědecky publikační, divadelní a skladatelskou, ale také např. jako otužilecký plavec. Je pověstný nezdolnou energií, šíří zájmů a charakteristickým humorem.

Neberte nám Ptáka Loskutáka

P a v e l B r y c z

Češtině, mé nejmilejší brače.

Kapitola 1.

Jak na Mikuláše poslal tatínek k čertu hlásky er a eř

Znáte pohádku o králi, který neváhal zničit každý i sebemenší trn v království, aby ochránil svoji milovanou princezničku Růženku v růžových šatech? Pak jistě

pochopte, proč tatínek Řehoř s maminkou Řehořovou, byť nebyli král s královnou, ale jen obyčejní lidé z třípokojového činžovního bytu v Praze 4, zakázali doma všechny hlásky er a eř. Jejich malá dceruška Klárka tyto hlásky totiž neuměla vyslovit a pokaždé, když se o to svými malými rtíky pokusila, skoro si zlámala svůj růžovoučký jazyk a slzy jí vytryskly z pomněnkových očí.

„Já nechci vidět svou malou holčičku plakat! To ani náhodou. Nikdy!“ prohlásil rozdurděný tatínek jednoho dne, když k nim na Mikuláše přišli fousatý Mikuláš, pekelný čert a stříbrovlasý anděl. Venku za okny mrzlo, až praštělo, ale doma bylo moc příjemně, teploučko a voňavě, učiněný ráj. Hodný Mikuláš s dlouhými bílými vousy přinesl dárky a křídlatý anděl hrál na flétnu líbeznou písničku. Ale to protivné černé čertisko v huňatém kožichu všechno málem zkazilo, vyplazovalo dlouhý drzý jazyk a hrozivě mávalo metlou.

Thlusty čert s mufloními rohy poučil na vyděšenou holčičku divoké černé oči, dělal blebleble, řinčel řetězem a máchal holčičce před nosíkem pořádnou metlou. A prý jestli mu neřekne správně, že je čert, a bude jeho jméno komolit, tak to bude po čertech bolet.

„Já nejsem žádný čejt, ale čert, slečno. A ty nejsi Klájka Žehožová z Pjahy čtyži, ale Klárka Řehořová z Prahy čtyři. Řekni to... Nebo?!“

„A to ne!!!“ vykřikl tatínek, když viděl v očích své holčičky slzy, popadl čerta za umouněný kožich a vyprovodil ho ze dveří tak rychle, že nestihl počítat schody. „Tady se nikdo strašit nebude. A už vůbec ne pekelnými hláskami er a eř!“

Vítězoslavně se pak podíval po Mikulášovi a andělovi i mamince Řehořové a oprašoval si od čerta umazané dlaně.

„A odteď tu nikdo nevysloví ani er ani eř, nebo dostane mezi rohy. Tak přísahám!“ zvedl tatínek Řehoř dva prsty k přísaze.

„Pssst,“ zakoulela očima krásná maminka Řehořová. A tatínek se kousl do jazyka a chytil za ústa.

„Ach, ano, maminko... Jasně.“ Znovu zvedl svůj ukazováček s prostředníčkem a chvatně se opravil. „Tak slibuji!“

Zaražený Mikuláš dal bleskově Klárce dárky a následován andělem prchal ze dveří. Ještě chtěl na rozloučenou houknout „Dobrou noc“, ale vzpomněl si na tatínkův přísný zákaz r a ř, a tak jen zavola: „Na shledanou.“ A nemluva Anděl jen zamával svou útlou ručkou s flétničkou.

„A jsou pryč,“ hlesla maminka a okamžitě si uvědomila svou chybu. „Ehm, fuč...“

A tím u nich onoho svátečního mrazivého večera, 5. prosince v Praze 4, začalo období bez hlásek er a eř. A bedlivě doma hlídali, aby je v žádném slůvku ani náhodou nepoužili a ze své mluvy dočista vymizíkovali.

„Však ono se to poddá, až Jája půjde do školy,“ vykládal tatínek Řehoř mamince Řehořové spokojeně.

„Doufejme,“ zašeptala maminka s nadějí v hlase a pohladila po blondátých vláskách svoji malou holčičku.

Ale nepoddalo. A tak Klárce už táhlo na devátý rok, dávno chodila do školy a stále se u nich doma mluvilo bez er a eř. A to se, prosím, tatínek jmenoval Karel Řehoř a byl klempíř. A maminka Jiřinka Řehořová pracovala v administrativě na ministerstvu dopravy, což znamenalo, že je sekretářka, která řeší fůry lejster, papírů, potvrzení a razítek. No pěstě hůza!

(úryvek z autorovy nové dětské knížky *Neberte nám Ptáka Loskutáka, Mladá fronta, Praha 2013*)

PAVEL BRYCZ (*1968) vystudoval český jazyk na Pedagogické fakultě v Ústí n. Labem. Studoval také dramaturgii na pražské DAMU. Dnes učí na ZŠ v Rychnově u Jablonce. Je prozaikem, básníkem i textařem a autorem dvou večerníčků: *Dětský zvěřinec* (2008) a *Bílá paní na hlídání* (2013). Za knihu *Jsem město* (1998) získal Cenu Jiřího Ortena (1999).

U čtenářů i kritiky bodoval především románovou epopejí *Patriarchátu dávno zašla sláva* (2003; Státní cena za literaturu, 2004). Za knížku *Bílá paní na hlídání* získal Zlatou stuhu 2011 v kategorii beletrie pro děti a mládež. Píše texty pro skupinu *Zdarr*, členů kapely *Laura* a její tygři. V současnosti chystá k vydání román *Muž bez ženy není člověk*.

Básně

Marek Pavlíček

Po dlouhém čase za hranicí
a po noci probdělé
sleduji jak dívka spící
usmívá se vesele.

Aspoň, že jí dobře bylo,
ve spánku se zalíbilo
a moje srdce kyselé
v tu chvíli jí se zaslíbilo.

Ve spánku zavřené řasy
jsou korunkami její krásy.
Bílé paže její –
– sníh, jež nerozpustí sluníčko –
navzájem se objímají

a tvoří z dívky klubíčko.
Lásku však boří zas ta nemalá síla,
ta rozdílnost lidského vkusu.
Zatímco ona sama je víla,
já jen ztělesněním hnusu.

Tak jak se v keři
svatojánská muška zjeví,
když každý věří,
že příčin svého světla neví,

tak včera jiskra,
letmo a na chvílinku jen,
se v Tvém oku blýskla
a pak prchla, jak prchá milý sen.

Jiskra je jako krásná dáma,
které se zjeví jediné spolu
a jen zřídka objeví se sama,
aby z nebes se snesla na zem dolů.

Jisker jsou vždy miliony
a snad ještě mnohem víc,
když v piruetách vysoko nad stromy
letí ten divý roj žhavých tanečnic.

Včera však v oku Tvém byla jen jediná,
která dodnes mi svítí v černé tmě,
neb já tuším, že ta vteřina
patřila svou jiskrou pouze mně.

Milenka má spíce
mne u sebe netuší.
Krásné její líce
bolí mne zde na duši.

Jen její ruce směly
bořit propast mezi těly

a zanechat své stigma v kůži.
Teď pokládám jí na hrob růži
a po tváři mi slza kane.
Co teď se s námi stane?

Krásné modré oči,
dva rtíky rudé,
pro něž bych do ohně skočil,
co z vás nyní zbude?

Ó ty nejdražší mi mezi všemi,
spící jak v kolébce malé robě,
proč musíš ležet v tmavé zemi,
přikryta deskou v černém hrobě?

Myšlenkám jen těžko bránit,
když přijdou na návštěvu k nám,
v jejich záměru, ať už konejšit či zranit,
hostitelem je jim každý sám.

A já nedokáži myslet na jinou,
než že procházím se krajinou,
v níž se všechna krása pojí,
jejíž barvy a vůně nade vším vůkol stojí.

Vůně květin ostrá,
za kterou snad nemůžeš,
ta něha, co Ti rostla,
když demony své přemůžeš

a jak nasadila pupeny,
jež však zvadly před květem,
teď fouká vítr studený,
jak podzim, jenž číhá za létem.

V modré Tvé nalezl jsem kouzla největší,
v těch dvou oknech do nebes,
v srdci nebezpečné bezpečí,
koktejl, kde s láskou míchá se i děs.

Dlouhé černé lány,
jež v slunci oheň odráží
– já prsty svými v nich rád stál
a ve své myšlence jdu ještě dál –
představou, že my sami
překročíme zápraží
našeho společného domu.
Co více dodat k tomu?

Ať někdo prosím zavolá
toho nejlepšího doktora,
neb jsem tou láskou nemocen.
A rve mou duši onen sen,
jak procházím tou krajinou.
Myšlenkám se těžko brání
a já nechci myslet na jinou,
ač mne v jednu chvíli konejší
a v druhé hned zas zraní.

„Muž přece na světě vždycky dvě lásky má.
Tu jednu zabíjí, pro druhou umírá.“
To velká duše Wolker píše
a já pro sebe upravím to klišé,
mně spojily se v jednu,
co se týká těchto dam.

Stokrát za den ji zabírám
a tisíckrát pro ni umírám.

Vidím chyby lidí kolem
a ne málo vsutku,
jak zrní, když kráčím polem
v babím létě plný smutku.

Sobectví, lež a klamné sliby,
však nic z toho se mne netýká.
Tak jako pod hladinou ryby,
nikdo je nevidí – vše voda spolyká.

Však jediná pálí mne více
než uhlíky z ohniště žhavé,
když nedokonalé jsou Tvé líce
či Tvé vlasy tmavé.

Však mne není zde už žádné rady,
když miluji Tě i přes Tvé vady.

Za kapku její pozornosti
chci ji chránit před světem.
Nebudu jí míti dosti,
dokud nebude tu s dítětem
po mém boku stát.
Tak strašně líto mi je,
že každý si nad ní ruce myje
a že snad já jediný ji mám rád.

Pravím vám zde upřímně,
že jsou to chvíle veselé,
když stojí proti mně
a poznávám v něm přítele.
Důvod první je zcela zřejmý,
jasnější nad složitost runy:
oba dva jsme v mnohém stejní,
snad jako dvě naladěné struny.

A pak je tu úvod do taje:
brnkneš-li o jednu, druhá Ti zahraje.

Jak poznáme, že se léto loučí?
Když zlato v polích zhnědne,
když si tím zlatem pekař ruce moučí
a v' větvích ptactvo k odletu se ssedne.

Jak poznáme, že se léto rozloučilo,
že není už po něm památky?

Když máme už plné silo
a před hospodami zmizí zahrádky.

Dnes se podzim směje
a ještě včera jeho pláč
jak pozadí tragického děje
mi po okně stékal.

Kapku po kapce se však svlékal
ze smutku, až se jen smál.
Čemu?
Král je mrtev. Ať žije král!
Dnes už podzim léto vystřídal.

Moje milá, máš to ale kliku,
že neumím malovat.
Jinak bych do zápisníku
přestal plytké verše psát.
Pořád dokola a stejně
ta samá slova v jednom hejně
o tom, jak musím Tě mít rád.

Sám ďábel v tmách mi našeptával
skvostné verše, vzletný rým.
A pak se v pravdě pochechtával,
že mé básně jsou jak dým.

Krásné vzhlíží pouze na rtech
pak rozplynou se – uvnitř nic,
tak jako světla v nočních blatech,
jež plna jsou zrádných tanečnic.

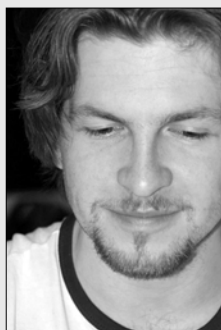
Tak jsem dále plnil řádky
tím slovem ďábla nehezským,
nedbaje své řeči-matky,
jen potíc verše, vzletný rým.

A pak si na mne vzpomněl kdosi,
kdo má mne vskutku rád.
Ve spánku mi sáhl v kapsy
a jal se ty verše roztrhat.

Já truchlil jsem pro ně,
v duši těžký splín.
Království za koně!
A za něj své verše – vzletný dým.

Ted' mohu dovoliti pouze Bohu,
by mi mluvil do mého slohu.
A proto mám zápisníček nový,
ale poučím-li se? Kdo ví...

MAREK PAVLÍČEK je dvaadvacetiletý rodák z Liberce. Je absolventem zdejšího Gymnázia F. X. Šaldy, v současnosti studuje klasický zpěv a klasickou skladbu na Pražské konzervatoři. Mimo studium se věnuje hlavně hudebně divadelní činnosti, externě

spolupracuje se Státní operou v Praze, s divadlem F. X. Šaldy v Liberci a s několika dalšími soubory. Věnuje se také historickému tanci, nyní v pražském souboru Chorea historica. Literárně tvoří od dětství, zde se jedná o jeho první publikační počín.

Projekt Pohádkové čepičky

Projekt Pohádkové čepičky rozvíjí dětskou kreativitu a fantazii. Chceme zapojit děti do našeho projektu, aby s námi psaly pohádky, básničky a malovaly obrázky. Pohádkové čepičky také podporují dětské organizace a dělají dětem radost. Čtete, pište, malujte

a básněte s Pohádkovými čepičkami. Přečtete si první kapitolu pohádky od Ivony Březinové.

Pokračování najdete na www.pohadkovecepicky.cz a také tam najdete mnoho dalších pohádek, básniček a obrázků.

Kdo má pod čepicí?
1. Kapitola

Za devíti planetami a obrovskou hromadou vzduchoprázdna svítila hvězda, která se jmenovala Slunce. Ozařovala nejrůznější pevniny i moře a také malé království, jež leželo daleko na severu Třetí planety, div se jeho hranice nedotýkaly samotného severního pólu. V tomto království vládl král s královnou, kteří měli jediného syna. Království se nazývalo Sněžné a princ dostal jméno Severín. Chlapec rostl jako z vody, sněhu i ledu a stal se z něj urostlý mladík. Široko daleko nebyl nikdo, kdo by uměl postavit hezčího sněhuláka než on. A žádný se mu také nevyrovnal v koulování. A také nikdy, kam až jeho paměť sahala, nevyšel ven ze zámku bez pořádné čepice upletené z ovčí vlny. Až jednou...

Jakub Bartoš

Eva Frantová, malířka, ilustrátorka

Před časem, po skončení vernisáže významného výtvarníka a řezbáře Václava Plechatého, jedna novinářka s bezbřehou fantazií jí vlastní a patrně v dobré snaze mě pochválit za průběh vernisáže, udělala vlastně medvědí službu, když napsala, že jsem znalec výtvarného umění... Moji přátelé výtvarníci moc dobře vědí, kde je pravda, ale kupodivu jim to nebrání v takových nezodpovědných počinech, jako jsou pozvání, abych pohovořil v úvodu vernisáže o jejich vystavovaných dílech. Třeba očekávají nějakou skopičinu, nebo že mě u nějaké neodbornosti nachytají na švestkách... Eva Frantová, jak jsem měl možnost ji poznat, však není z této sorty, a když mě požádala, abych napsal tuto přehráli slov pro její katalog, byla inspirována našťástí jen mým hlasem z rádia.

Nejsem totiž vůbec žádný kovaný znalec umění a to, že se pokouším sám občas něco napsat, ať to jsou verše či eseje, to mne vede k tomu, abych se umění druhých snažil chápat především jako kumštýřovu snahu obdarovat svět kolem sebe. Umělec totiž tím, že sebe a své citění, vnímání i kus svého života vkládá do svého díla, do svých obrazů, soch i veršů, rovněž i cosi získává. Něco, co zároveň ve svém kumštu může předávat dál. A tak se odvažuji spolu s Exupéryem tvrdit : *„Budiž pochválena směna mezi darem a odměnou, směna, která člověku umožňuje, aby šel dál svou cestou a stále a znovu dával...“*

Na zmíněné vernisáži díla řezbáře Václava Plechatého jsem se setkal s tvrzením, že umění má provokovat. Dovolil bych si s tím polemizovat, ba přímo nesouhlasit. Každé provokování má totiž tendenci svou úroveň stupňovat a na jeho vrcholu je už potom jenom drásání, které budí pouze temné pocity. Domnívám se, že umělec by měl především umět svou práci přesvědčit. A přesvědčí-li ještě navíc někoho jiného než jen sebe sama, předává tak nejen popsany papír, vytesanou sochu, artefakt, namalovaný obraz – ale především kus sebe samého, své duše, svého srdce. A v tom je ten z nejkrásnějších rozměrů každého kumštu – umění a schopnost obdarovat. Obdarování – to je to, s čím se setkávám i u kumštu Evy Frantové. Protože ona je jednou z těch, na jejíž obrazy, obrázky i keramické práce hledíme mnozí se zalíbením snad právě

proto, že z nich vycítíme ono obdarování a že nejsou prvoplánově provokující, ale evokující. Evokující vlídnost, pohodu, krásno, určitou milostnost... Pak stojíte nad jejími ilustracemi, obrazy či artefakty a najednou zjistíte, že vám chybí slova. Kdož jsou zasažení krásou, ztrácejí chuť mluvit. Abych parafrázoval pana Skácela – při setkání s krásnem nastává nádherná nepotřeba slov. Což pro toho, kdo o kumštu Evy Frantové má hovořit či jako v tomto případě něco napsat, je tak trochu zapeklíty protiúkol.

Použil jsem několikrát slovo „kumšt“. *Umění!*, mohl by mě nedůtklivě opravit purista českého jazyka. Ale já mezi těmito dvěma slovy cítím určitý rozdíl. Každé slyším tak trochu jinak. Kumšt – to je něco, co je plné ryzí člověčiny. Člověčiny občas neučesané, neuhlazené, nevyumělkované. Mnohdy jakoby syrové. Kdežto *umění* – to už mi

zní salónem, uhlazeným společenským bontonem... Proto tak rád chodím na výstavy, kde je cítit právě a především onen „kumšt“, ve kterém lze vycítit ono kumštýřovo prodchnutí touhou dát svému dílu smysl, kde poznáte nevyumělkovanost a ryzost jeho úsilí. Krásně to řekl Jan Werich : >*Kdyby Newton nebyl zasažen jablkem padajícím ze stromu, nevyvodil by z toho zákon gravitace, ten zákon by tu stejně byl, jablka by dál padala k zemi, která byla, je a bude přitažlivá. Ale kdyby Shakespeare nenapsal Hamleta, Hamlet by tu nebyl. Vědec objevuje jsoucí a uzavírá to do pravidel a zákonů. Umělec bere nejsoucí a dává tomu tvar.*<

Eva Frantová je obdarována právě tímto typem kumštýřství, protože dokáže ono „nejsoucí“ ve svém díle ztvárnit tak, aby se z něho stalo obdarování nejen pro náš zrak, ale především pro naše srdce a duši. „*Svíčka slunci*

světla nepřidá,“ říká jedno staré přísloví. Avšak jako každé přísloví má i toto své „ale“. *Ale* tápeme-li ve tmě, potom tato svíce je nenahraditelná. A obrazy Evy Frantové – to je zámecký lustr plný nádherných svící. Prostě co obraz – to světýlko. Tu menší, tu větší – ale plnohodnotné světýlko, zahánějící šerosvit smutků z našich duší, plaší spleeny všedních dnů.

Eva Frantová se brání tomu, když se o ní mluví též jako o ilustrátorce. Snad to vyplývá z toho, co se dotýká mnoha umělců – a oni se tomu zpěčují – to jest pokusům, kumštýře někam tak zvaně „zaškatulkovat“. A proto paní Frantová zřejmě upřednostňuje volnou tvorbu, o které zároveň říká, že je to sice dřina, od níž si ale odpočine u práce s keramickou hlinou. Každopádně, vše co vyjde z jejích rukou, má neoddiskutovatelný punc její osobnosti. Osobnosti, která má potřebu „ztvárňovat magii“,

a jež je prodechnuta pozitivní energií. Což je asi to nejvýstižnější, co lze o obrazech a další práci Evy Frantové říci a co potvrzuje slova R. G. Lecomta, která sice on směřoval k básníkům, ale mají obecnou platnost pro každého kumštýře, že *>...je nutné ctít již nalezené cesty, ale nenechat se jimi zlákat a odvést od cesty vlastní.<*

Mladickým snem Evy Frantové bylo stát se lékařkou, léčit lidi. Paradoxně – ač medicínu nevystudovala, lidi léčí. Protože její kumšt léčivý vliv na lidská srdce, lidskou duši, má. Jak říká Paul Coelho – *>Každý člověk je předurčen k tomu, aby našel poklad. Ale jen naslouchá-li hlasu svého srdce, může najít skutečné poklady.<* Eva Frantová poslechla hlas svého srdce a našla poklad ve svém kumštu. Patří jí velký dík za to, že se s námi o tento svůj poklad nesobecky dělí.

Stanislav Kubín

**PŘED PRVNÍM
TAHEM ŠTĚTCE**

(Eva Frantová)

Tichu odevzdej se
A modlitbu očí tiše vyslov
Když poznáš vodu
Ve své
V mojí řece
A pochopíš

Víš
Jak důležitá je hladina ticha
A míru nad hlubinou
Trochu se bojíš
Váháš nad tajemnem hloubky
V níž je však usmíření

Hlubina usmíření
Tolik vábí
S touhou objevit její tajemství
Ve vlastní duši
Poznat hloubku usmíření
Se sebou samotnou
V přijetí modlitby
Když pochopíš...

...pak už jen zlehka a snově
svou touhu v dlaně uchopíš
rozpoznáš smutek ptačí
slzám porozumíš nově
jimiž děti i stromy pláčí
a uchopíš čas do dlaní...

Kalmanach 2013/2014

Křest knihy

Na vydání posledního Kalmanachu 2013/2014 upozorňovala obsáhlá zpráva z pondělí 6. ledna v liberecké mutaci MF Dnes a zpráva liberecké mutace Deníku. V den D, tedy 8. ledna v 17 hodin, už bylo jasné, že program se bude měnit, hned první oslavenec, osmdesátník Josef Král oznámil, že leží s chřipkou. Zájem byl velký, hlavně o slavného, ale fyzicky zatím neznámého Vlastimila Vondrušku. Rozdával jsem u pokladny kalmanachy a musel jsem dojít pro další padesátku, velký sál se úspěšně plnil. Ředitelka Krajské vědecké knihovny Blanka Konvalinková přivítala osmý Kalmanach, který Kruh autorů Liberecka vyprodukoval, kladně zhodnotila minulou dvojjazyčnou česko-německou čítanku Naše krajina slov – Unsere Wortlandschaft, také práci KALu, a přivítala sponzory a hosty.

Ženský komorní sbor Cantemus zazpíval, Ivana Bernáthová představila nepřítomného Krále jedním jeho zastavením a pak vzpomínala s editorem Janem Šebelkou na svízelný vznik

Kalmanachu, až v posledku bylo jasné, že Libereckému kraji nějaké peníze zbyly, a tak byl Kalmanach zachráněn.

Dále četl Stanislav Kubín prózu O tom, kdo je našinec, Milan Hrabal z Varnsdorfu poezii a nakonec Marek Sekyra přečetl lidovou parafrázi Schillerovy Písně o zvonu. Ivana Bernáthová dlouze zpovídala Irenu Eliášovou, romská autorka psala česky, nyní hodlá prózu psát romsky.

Nejvíce se přítomní těšili na vystoupení historika a spisovatele Vlastimila Vondrušky. Ivana Bernáthová a Jan Šebelka se ho ptali, ale Vondruška by si stačil sám. Mluvil bez přerušování a bez ztráty pozornosti delší čas, žádné slovo nebylo zbytečné. Na poslední chvíli přišel i jeden ze skupiny Přírozní, básník Vladimír Vacátko, ale ke slovu se už nedostal. Ředitelka knihovny, Mgr. Blanka Konvalinková, přinesla KALu dort.

Následovalo závěrečné vítání publikace, kterého se zúčastnil hejtmán Libereckého kraje Marin Půta, jeho náměstkyně pro kulturu Hana Maierová, Roman Karpaš, který vybíral výtvarníky, editor Jan Šebelka, Ivana Bernáthová a konečně předseda KALu a editor Kalmanachu 2013/2014 Luboš Příhoda. Zúčastnilo se asi 160 posluchačů, po křtu se víno a preclíky dostaly i na ostatní.

Kalmanach 2013/2014 bude, jako ty předešlé, šířen do všech středních škol a do 270 knihoven v Libereckém kraji.

Otto Hejnic

Krajská vědecká knihovna v Liberci – Knihovna pro děti a mládež
vyhlašuje XXIII. ročník soutěže

Máj

měsíc poezie

Státní knihovna v Liberci
Knihovna Liberec
Library Liberec

Podmínky soutěže:

- nejméně 2, nejvíce 5 básní **vlastní tvorby**
- každá báseň na **samostatném listu**
- ve **4 kopiích** bez uvedení autora

- I. kategorie 6 – 9 let
- II. a kategorie 10 – 12 let
- II. b kategorie 13 – 14 let
- III. kategorie 15 – 18 let

Na přiloženém formuláři uveďte čitelně:

JMÉNO A PŘÍJMENÍ
CELÉ DATUM NAROZENÍ
ADRESU BYDLIŠTĚ
ADRESU ŠKOLY /pro kategorii I. – III./
ČÍSLO TELEFONU RODIČŮ A E-MAIL

**Básně odešlete nejpozději
do 9. května 2014 na adresu:**

Krajská vědecká knihovna v Liberci
Rumjancevova 1
460 53 Liberec 1
Obálku označte heslem „MÁJ“

Osobně můžete básně předat

v Knihovně pro děti a mládež ve 3. patře Krajské vědecké knihovny v Liberci

V rámci této soutěže bude vyhlášen NEJVITIPNĚJŠÍ RÝM

*Výsledky soutěže budou vyhlášeny v červnu 2014 v Krajské vědecké knihovně v Liberci.
Vítězové soutěže budou o vyhlášení výsledku včas písemně informováni.*

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.